

I.

Pamačiau juos besimaudančius naktį baseine. Buvo trise ir atrodė labai jauni, dar kone vaikai, anuomet ir aš tokia buvau.

Specialėje vis pakirsdavau iš miego nuo nepažįstamų garsų: nuo čiurlenančio laistymo įrenginio, pievoje besipešančių sulaukėjusių kačių, tą pačią giesmę be paliovos čirenančio paukščio. Pirmosiomis vasaromis pas močiutę man tarsi dingdavosi, kad niekad nemiegu. Gulėdama lovoje stebeilydavau, kaip daiktai kambaryje nutolsta ir vėl priartėja, tarytum visas namas būtų kvėpavęs.

Tą naktį kieme išgirdau garsus, bet pakilau ne iš karto, retsykiais iki laukujų durų ateidavo apsaugos darbuotojas užkišti kokio raštelio. Tačiau vėliau kažkas ėmė šnabždėtis ir mėgino sutramdyti juoką. Tad nusprendžiau atsikelti.

Neužkliudžiusi uodus atbaidančio prietaiso, kuris stovėjo ant grindų ir skleidė melsvą šviesą, priėjau prie lango ir pažvelgiau žemyn, nespėjau pamatyti, kaip vaikinukai išsirengia, bet išvydau, kaip paskutinis iš jų įsliuogia į tamsų vandenį.

Nuo portiko krintančioje šviesoje įstengiau įžiūrėti jų galvas – dvi tamsesnės, o viena it sidabro spalvos. Išskyrus šitai, žvelgiant į juos iš viršaus, atrodė bemaž vienodi, mataravo vandenyje rankomis, kad nenugrimztų.

Nurimus šiauriui, ore stojo tam tikra ramybė. Vienas iš vaikinukų vidury baseino ėmė plūduriuoti ant nugaros lyg negyvėlis. Pajutau, kad netikėtai išvydus nuoga jo kūną man ėmė deginti gerklę, nors ir neaiškiai jį įžiūrėjau, greičiausiai vaizdavausi. Išlenkė nugarą ir persivertęs per galvą paniro. Iškilęs į vandens paviršių sušuko, o draugas sidabro spalvos plaukais trenkė jam per veidą norėdamas nutildyti.

– Skauda, kvaily! – vis dar garsiai ištarė tas.

Vaikinukas sidabro spalvos plaukais panardino jį po vandeniu, paskui prie jų pripuolė ir trečiasis. Bijoju, kad susimuš, kad kuris nors iš jų gali nuskęsti, bet jie juokdamiesi atšlijo vienas nuo kito. Susėdo ant baseino krašto, kur buvo ne taip gilų, atsukę į mane šlapias nugaras. Per vidurį sėdintis vaikinukas, aukščiausias iš visų, išskėtė rankas ir uždėjo ant kitų dviejų vaikinukų kaklų. Kalbėjosi tyliai, tačiau atskirus žodžius pavyko nugirsti.

Akimirksnį pamaniau, kad nusileisiu ir kartu su jais pasinersiu į tą nakties drėgmę. Specialėje jausdavausi vieniša, todėl alkau bet kokio žmogiško ryšio, tačiau būdama keturiolikos kai kurių dalykų neišdrįsdavau. Spėjau, kad tie vaikinukai iš gretimo ūkio, nors juos buvau mačiusi tik iš tolo. Močiutė sakydavo „tie iš maserijos“*.

Paskui sugirgždėjo vienos iš lovų spyruoklės. Kažkas nusikosėjo. Išgirdau, kaip tėvo guminės šlepetės pliaukši grindimis. Nesuspėjau vaikinukams surikti, kad spruktų, šaukdamas sargą tėvas pasileido laiptais žemyn. Sargų namelyje užsidegė šviesa ir Kozi-mas išėjo laukan tą pačią akimirką, kaip ir kieme pasirodė mano tėvas, abu tik su kelnaitėmis.

* *Masseria* (it.) – Pietų Italijoje, ypač Apulijos regione, kadaise klestėję tradiciniai ūkiai. (*Čia ir toliau – vert. past.*)

Vaikinukai išsoko iš baseino ir čiupo išmėtytus drabužius. Kai ką palikę ant žemės pasileido tekinomis į tamsą. Kozimas puolė jų vytiš, šaukė: užmušiu jus, kalės vaikai, sutraiškysiu jums mauales, akimirksnį padvejojęs mano tėvas nusiskubino jam įkandin. Pamačiau, kaip paima akmenį.

Iš tamsos atsklido riksmas, paskui pasigirdo, kaip kūnai atsitrenkia į tvorą, kažkas pasakė: ne, lipk nuo tenai. Mano širdis daužėsi, tarytum aš būčiau sprukusi, tarsi mane būtų vijęsi.

Praėjo nemažai laiko, kol juodu parėjo. Mano tėvas buvo susiėmęs už kairio riešo, ant jo rankos buvo dėmė. Kozimas iš arti ją apžiūrėjo, paskui įstūmė tėvą į sargų namelį. Prieš pradingdamas viduje žvilgtelėjo į tamsą, pasiglemžusią įsibrovėlius.

Kitą dieną per pietus pamačiau, kad mano tėvo ranka sutvarstyta. Paaiškino, kad užkliuvo mėgindamas įkelti šarkų lizdą. Specialėje pavirsdavo kitu žmogumi, vos per kelias dienas jo oda smarkiai patamsėdavo, o kai kalbėdavo dialektu, pasikeisdavo ir balsas, man atrodydavo, kad visiškai jo nepažįstu. Kartkartėmis svarstydavau, kas jis iš tiesų: ar inžinierius, Turine visuomet vilkintis kostiumą ir ryšintis kaklaraištį, ar po namus beslampinėjantis pusnuogis vyriškis su apšepusia barzda. Šiaip ar taip, buvo aišku, kad mano motina nusprendė susituokti tik su vienu iš jų, o apie kitą nieko nenorėjo žinoti. Ji jau daug metų nekėlė kojos į Apuliją. Rugpjūčio pradžioje, kai ruošdavomės į tą be galo ilgą kelionę automobiliu į Pietų Italiją, netgi neišeidavo iš miegamojo su mumis atsisveikinti.

Pietavome netardami nė žodelio, kol išgirdome, kad Kozimas šaukia iš kiemo.

Ant slenksčio priešais sargą stovėjo trys vaikinukai, kuriuos mačiau ir praėjusią naktį, vyras juos prižiūrėjo kaip koks sargybinis.

Pirmiausia iš plono kaklo ir galvos formos – ši buvo kiek pailga – atpažinau tik aukščiausią iš jų. Tačiau mano dėmesį patraukė kiti du. Vieno iš jų oda buvo labai šviesi, plaukai ir antakiai – balti it medvilnė; kitas buvo tamsiaplaukis, įdeges, rankos apdraskytos.

– A, – tarstelėjo mano tėvas, – atėjot pasiimti drabužių?

Aukščiausias sausai atsakė:

– Atėjom atsiprašyti už tai, kad vakar vakare įžengėm į jūsų valdas ir kad išsimaudėm baseine. Mūsų tėvai jums siunčia štai šituos, – pakėlė maišelį, ir mano tėvas jį pačiu po sveika ranka.

– Kuo tu vardu? – paklausė. Nors ir nenoromis, šiek tiek atsileido.

– Nikola.

– O juodu?

– Jis – Tomazas, – parodė į šviesiaplaukį. – O jis – Bernas.

Pagalvojau, kad vilkėdami marškinėlius vaikinukai jaučiasi susivaržę, tarsi kas nors būtų privertęs juos apsirengti. Bernas ir aš ilgai žvelgėme vienas į kitą. Jo akys buvo juodos juodos, truputį per arti viena kitos.

Mano tėvas vos sujudino maišelį, ir stiklainiai viduje subarškėjo. Spėju, jam buvo nelengva ten sėdėti ir klausytis, kaip jie atsiprašinėja.

– Nereikėjo paslapčia įsmukti, – prabilo. – Turėjot tik paprašyti, jeigu norėjot išsimaudyti baseine.

Nikola ir Tomazas nudelbė akis, o Bernas ir toliau spoksojo į mane. Baltas kiemas už vaikinukų nugarų akino.

– Jeigu kuriam iš jūsų būtų pasidarę negera... – mano tėvas ėmė dvejoti, jautėsi vis labiau sutrikęs. – Kozimai, ar šitiems vaikinukams nepasiūlėm šlakelio limonado?

Sargas susiraukė, lyg abejodamas, ar mano tėvas neišprotėjo.

– Viskas gerai, ačiū, – mandagiai pasakė Nikola.

– Jeigu jūsų tėvai leidžia, šiandien po pietų galit ateiti išsimaudyt.

Mano tėvas dėbtelejo į mane, galbūt norėdamas pasiteirauti, ar pritariu.

Tada prabilo Bernas:

– Praėjusią naktį akmeniu pataikėt Tomazui į petį. Mes nusizengėm, nes įėjom į jūsų valdas, bet jūs dar labiau nusizengėt, nes sužeidėt nepilnametį. Jeigu panorėtume, galėtume jus įskųsti policijai.

Nikola trenkė alkūne Bernui į krūtinę, bet buvo aišku, kad jis neturėjo jokios valdžios, tik buvo aukščiausias iš jų.

– Nieko panašaus nepadariau, – atkirto mano tėvas. – Nežinau, apie ką čia kalbi.

Mintyse dar kartą išvydau, kaip jis pasilenkia paimti akmenį, ir dar kartą išgirdau garsus tamsoje, tą riksmą, kurio nepajégiau suprasti.

– Tomi, prašom parodyti ponui Gasparui mėlynę.

Tomazas atsitraukė, bet kai Bernas pirštais suėmė už jo marškinėlių, neprieštaravo. Bernas atsargiai juos atraitojo apnuogindamas Tomazo nugarą: ji buvo dar šviesesnė už rankas, blyškioje odoje buvo aiškiai matyti didžiulė kaip stiklinės dugnas mėlynė.

– Matot?

Bernas smiliumi paspaudė mėlynę, Tomazas pasimuistė.

Mano tėvas atrodė tarsi užhipnotizuotas. Vietoj jo prabilo Kozimas, kažką dialektu paliepė vaikinukams ir šie nusilenkdami mandagiai atsisveikino.

Išėjęs į saulę, Bernas atsisuko ir rūščiai nužvelgė mūsų namą.

– Tikiuosi, kad jūsų ranka greitai sugis.

Tą popietę kilo audra. Per kelias minutes dangus nusidažė violetine ir juoda, tokių spalvų niekuomet nebuvo regėjusi.

Audros truko kone visą savaitę, nuo jūros ūmai atklysdavo debesys. Vienas žaibas nulaužė eukalipto šaką, o kitas sudegino siurblij, kuriuo iš šulinio pumpuodavom vandenį. Mano tėvas buvo įtūžęs, išsiliejo ant Kozimo.

Močiutė įsitaisiusi ant sofos skaitė mažu formatu išleistus detektyvus. Norėdama prastumti laiką, paprašiau, kad ir man partartų kokį. Pasakė, kad pasiimčiau iš knygų lentynos bet kurį, visi tiks. Išsirinkau „Mirtiną safarį“, tačiau istorija buvo nuobodė.

Kurį laiką spoksojau į vieną tašką, paskui paklausiau, ką ji žino apie vaikinukus iš maserijos.

– Vieni iškeliauja, kiti atkeliauja, – paaiškino. – Ilgai neužsi-būna.

– O ką jie veikia?

– Spėju, laukia, kad tėvai juos vėl pasiimtų. Arba kad kas nors kitas juos pasiimtų.

Padėjo knygą, tarsi jau būčiau jai sugadinusi skaitymo malonumą.

– Laukdami meldžiasi. Jie tiki tam tikromis... erezijomis.

Kai oras pasitaisė, pasipylė varlės. Naktimis vis išokdavo į baseiną, kad ir kiek chloro pylėm, niekaip jų neatbaidėm. Rasdavom jas įstrigusias vandens valymo sieteliuose arba sutrintas nedidelio roboto ratų. Išgyvenusios ramiai sau plaukiodavo, kai kurios po dvi, įsikibusios viena kitai į nugarą.

Vieną rytą dar su pižamos trumpikėmis ir berankoviais marškinėliais nusileidau į kiemą papusryčiauti ir išvydau Berną. Nuo baseino krašto tinkleliu graibstė varles. Sugavęs paskraidindavo tinklelyje ir iškratydavo į kibirą.

Truputelį padvejojau, atkreipti į save dėmesį ar sugrįžti į viršų apsirengti, bet galiausiai priėjau ir paklausiau, ar už tą darbą mano tėvas jam moka.

– Čezarė nenori, kad turėtume reikalų su pinigais, – ištarė vos pasukęs galvą. Netrukus pridūrė: – „Tuomet vienas iš Dvylikos

nuėjo pas aukštuosius kunigus ir tarė: „Ką man duosite, jeigu jį išduosiu jums?“ Tie pasiūlė trisdešimt sidabrinių.“*

Toks atsakymas man pasirodė beprasmiškas, tačiau nenorėjau, kad man jį paaiškintų. Pažvelgiau kibiro vidun: viena ant kitos susigrūdusios varlės vis šoktelėdavo į viršų, bet plastikinio kibiro sienelės buvo labai stačios.

– Ką su jomis darysi?

– Paleisiu.

– Jeigu paleisi, šį vakarą vėl paršokuos. Kozimas jas galabija kaustine soda.

Bernas žaibiškai pakėlė akis.

– Pamatysi, nunešiu gana toli.

Patraukiau pečiais.

– Šiaip ar taip, nesuprantu, kodėl dirbi tokį šlykštų darbą, jeigu net neprašai, kad tau už jį sumokėtų.

– Čia bausmė už tai, kad neatsiklausęs išsimaudžiau jūsų baseine.

– Man regis, jūs jau atsiprašėt.

– Čezarė pamanė, kad turim atsilyginti. Bet iki šiandien nebuvo progos, nes lijo.

Baseine varlės visu greičiu spruko tolyn. Bernas kantriai jas persekiojo su tinkleliu.

– Kas tas Čezarė?

– Nikolos tėvas.

– O ar jis ir ne tavo tėvas?

Papurtė galvą.

– Jis – mano dėdė.

– O Tomazas? Ar bent jau jis tavo brolis?

* Čia ir toliau cituojama iš: Biblija, arba Šventasis Raštas. Ekumeninis leidimas, Vilnius: Lietuvos Biblijos draugija, 1999, biblija.lt.

Ir vėl papurtė galvą. Kai vaikinukai atėjo pas mus, Nikola pasakė „mūsų tėvai“. Bet veikiausiai Bernas nebūtų man visko aiškiai išdėstęs, o aš neketinau jo pamaloninti klausinėdama.

– Kaip jo mėlynė? – pasiteiravau.

– Kai kelia ranką, suskausta. Vakaraus Floriana jam deda obuolių acto kompresus.

– Šiaip ar taip, manau, tu susimaišei, tai ne mano tėvas sviedė akmenį. Tikriausiai jį sviedė Kozimas.

Atrodė, kad Bernas manęs nesiklauso, buvo pasinėręs vien į varlių žvejybą. Mūvėjo kelnes, kurios kadaise, regis, buvo mėlynos, ir neavėjo batų. Paskui nei iš šio, nei iš to rėžė:

– Tu tikra akiplėša.

– Kas aš tokia?

– Norėdama išteisinti savo tėvą kaltini poną Kozimą. Nemačiau, kad jam už tai pakankamai mokate.

Į kibirą įmetė dar vieną varlę. Veikiausiai ten jų buvo apie dvidešimt, jos išsipūsdavo ir vėl susitraukdavo.

Norėjau nuslėpti, kad pamelavau, todėl paklausiau:

– O kodėl neatėjo tavo draugai?

– Tai aš sugalvojau, kad galim išsimaudyti baseine.

Paliečiau savo plaukus, jie buvo stipriai įkaitę. Būčiau galėjusi pasilenkti, sušlapinti ranką ir sudrėkinti galvą, tačiau baseine dar buvo varlių.

Bernas sugavo dar vieną ir iškėlė tinklę priešais mane.

– Ar nori ją paliesti?

– Net nesvajok!

– Būčiau galėjęs lažintis, – pasakė nemaloniai vyptelėdamas. Paskui lyg niekur nieko: – Šiandien Tomazas nuvažiavo aplankyti savo tėvo į kalėjimą.

Norėjo pamatyti, kaip ta žinia mane paveiks, bet aš tylėjau.

– Jo tėvas medine klumpe užmušė savo žmoną. Paskui norėjo pasikarti ant medžio, bet policija spėjo jį sučiupti.

Varlės neramiai daužėsi į kibirą. Visa ta gliuti masė. Norėjosi vemti.

– Išsigalvojai, tiesa?

Bernas laikė iškėlęs tinklelį.

– Aišku, kad ne.

Galop sugavo paskutinę varlę, dėl kurios teko paplušėti ilgiausiai. Kad nereikėtų labai aukštai iškelti tinklelio, pritūpė.

– O tavo tėvai? – paklausiau.

Varlė iššoko ir skubriai nuplaukė į pačią giliausią baseino vietą.

– Po galais! Matai, ką pridarei? Tu atgrubnagė!

Netekau kantrybės.

– O ką reiškia atgrubnagė, ką? Tu išsigalvoji žodžius! Paklausyk, ne aš sužeidžiau tavo brolių ar tavo draugą, kad ir kas, po velnių, jis būtų!

Ketinau tučiuojau eiti, tačiau Bernas pirmą sykį įdėmiai pažvelgė į mane. Iš jo veido supratau, kad nuoširdžiai gailisi, bet sykiu jame atsispindėjo ir tam tikras naivumas. Ir vėl tas kaustantis kiek žvairas žvilgsnis.

– Prašau man atleisti, – ištarė.

– Prašai manęs...

Buvau kiek sutrikusi, kaip ir prieš savaitę, kai jis stebeilijo į mane pro mano tėvo pečius. Pasilenkiau prie vandens, norėdama pažiūrėti, kur pasidėjo varlė.

– Kas tie juodi siūlai?

– Kiaušinėliai. Varlės atšokavo norėdamos juos sudėti baseine.

– Siaubinga.

Tačiau Bernas klaidingai suprato mano žodžius.

– Taip, siaubinga. Jūs ne tik žudot varles, bet ir visus tuos kiaušinėlius. Kiekviena iš jų yra gyvas padaras.

Kiek vėliau atsiguliau pasideginti, tačiau buvo antra valanda, pats blogiausias metas, ir ilgai neištvėriau. Pasukau per kiemą ir praėjau pro akmenis, kuriais jis buvo atitvertas nuo laukų. Suraudau tą vietą, kurioje vaikinukai perlipo per tvorą, viršuje tinklas buvo išlenktas, o per vidurį išgaubtas. Už tvoros irgi augo medžiai, šiek tiek aukštesni nei mūsų. Pasilenkiau norėdama pamatyti maseriją, bet ji buvo per toli.

Prieš išeidamas Bernas mane pakvietė į varlių, kurias sužvejojo jau negyvas, laidotuves. Po šitiek valandų priešais saulę nebuvo nė trupučio suprakaitavęs.

Paprašiau Kozimo, kad pripūstų seno močiutės dviračio padangas, ir sargas man jį paliko kieme sutvarkytą, suteptą alyva ir nublizgintą.

– Kur važiuosi?

– Šiek tiek pasivažinėsiu čia, po alėją.

Palaukiau, kol mano tėvas išeis susitikti su savo senais draugais, ir išvažiavau.

Įvažiavimas į maseriją buvo priešingoje nei mūsų pusėje, norint į ją patekti, reikėjo apsukti ratą arba perlipti per tvorą ir leistis tiesiai per laukus, kaip padarė vaikinukai. Važiuojant plentu pro mane vis pralėkdavo sunkvežimiai. Į dviračio krepšį įsidėjau ausinuką, turėjau pasilenkti į priekį, nes ausinių laidas buvo trumpas.

Prie įvažiavimo į maseriją vartų nebuvo, tik geležinis užtvartas, jis buvo atidarytas. Negrįsto keliuko vidury augo piktžolės, nebuvo aišku, kur jo kraštai, tarytum be perstojo zujančios mašinos būtų nusprendusios, kur jis veda. Nulipau nuo dviračio ir patraukiau pėsčiomis. Kol pasiekiau namą, sugaišau dar penkias minutes.

Jau buvau mačiusi keletą maserijų, bet ši buvo kitokia. Tik centrinė dalis buvo pastatyta iš akmenų, visa kita atrodė kaip pri-

lipdyta. Mūsų kieme grindinys buvo lygus, o čia išlietas cementas išvagotas įtrūkimų.

Paguldžiau dviratį ant šono ir norėdama atkreipti į save dėmesį nusikrenkščiau. Niekas neatėjo. Todėl žengiau kelis žingsnius, kad pavėsinėje pasislėpčiau nuo saulės. Durys buvo atidarytos, tik tinklelis nuo uodų užtrauktas, bet įžengti vidun nedrįsau. Užtat pasirėmiau į stalą ir įsispoksojau į plastikinę staltiesę, kurioje buvo pavaizduotas pasaulio žemėlapis. Paieškojau Turino, tačiau jis nebuvo pažymėtas.

Vėl užsidėjau ausines ir apėjau aplink namą, vogčiomis žvilgčiodama pro langus vidun, bet kontrastas tarp tamsos kambariuose ir šviesos lauke buvo perdėm didelis. Galų gale už namo išvydau Berną.

Sėdėjo ant taburetės pavėsyje, buvo pasilenkęs prie žemės. Taip sėdint iš stuburo slankstelių vidury nugaros susidarė gauburėlių virtinė. Aplink Berną gulėjo daugybė migdolų, gausybė riešutų, tiek, kad išskėstomis rankomis būčiau galėjusi ant jų atsigulti ir juose paskęsti.

Nepastebėjo manęs tol, kol atsistojuau priešais jį, tačiau ir tada neparodė, kad būtų nustebejęs.

– Štai akmenų svaidytojo dukra, – sumurmėjo.

Staiga krūtinę užplūdo nejaukumas.

– Po teisybei, mano vardas Tereza.

Per visą tą laiką, kurią kartu praleidome iš ryto, jis nepaklausė, kuo aš vardu. Linktelėjo, bet, regis, tas patikslinimas jo visiškai nedomino.

– Ką darai? – paklausiau.

– Ar nematai?

Sugriebdavo į saują keturis arba penkis migdolus, nulupdavo goželes, o paskui numesdavo juos į kitą krūvą.

– Ar ketini jas nulupti nuo visų šitų riešutų?

- Žinoma.
- Beprotybė, čia jų tūkstančiai.
- Galėtum man padėti, užuot stovėjusi be darbo.
- O kur man prisėsti?

Bernas gūžtelėjo pečiais. Įsitaisiau ant žemės ir sukryžiauvau kojas.

Kurį laiką lupome nuo migdolų goželes. Pamačiau, kiek daug jų jau nulupęs, turbūt valandų valandas plušėjo.

- Tu tokia lėta, – ištarė vieną akimirką.
- Juk pirmą kartą tai darau!
- Nesvarbu, tu lėta, ir tiek.
- Sakei, kad laidosim varles.
- Sakiau, kad šeštą.
- Pamaniau, jau šešios, – sumelavau.

Bernas žvilgtelėjo į saulę, pamankštino kaklą. Nenoromis pasilenkiau paimti dar vienos saujos riešutų. Kad kuo greičiau nuluptum goželę, turi nesibaiminti, kad po nagais prilįs šiek tiek minkštimo.

- Ar tu nuskynei visus šiuos riešutus?
- Taip, aš.
- O ką su jais darysi?

Bernas atsiduso:

– Sekmadienį atvažiuos mano motina, ji labai mėgsta migdolus, tačiau jie bent dvi dienas turi džiūti saulėje. O paskui dar reikės išgliaudyti, tai ilgiausias darbas. Taigi aš jau vėluoju. Iki rytojaus turiu pabaigti.

Lioviausi dirbusi, jau buvau pavargusi, o krūva visai nesumažėjo. Šiek tiek pasijudinau, norėdama patraukti Berno dėmesį, bet jis neatplėšė akių nuo žemės.

- Ar tau patinka nauja grupės *Roxette* daina? – paklausiau.
- Žinoma, kad patinka.

Bet man pasidingojo, kad jis meluoja, kad visai nežino nei tos dainos, nei grupės *Roxette*.

Po kiek laiko pasiteiravo:

– Čia ta, kurios klauseisi?

– Ar nori išgirsti?

Prieš numesdamas migdolus Bernas padvejojo. Ištiesiau jam ausinuką. Užsidėjo ausines ir ėmė sukioti aparatėlį rankose.

– Turi nuspausti *Play*.

Apžiūrėjo ausinuką, pirmiau iš vienos pusės, paskui iš kitos, ir padavė man nervingai.

– Tiek to.

– Kodėl? Aš tau parodysiu kaip...

– Tiek to.

Dirbome nežiūrėdami vienas į kitą ir nesikalbėdami, tik migdolai, nuo kurių lupome goželes, spragsėjo, spragt, spragt, spragt, kol mūsų ieškoti atėjo kiti du vaikinukai.

– Ką ji čia veikia? – paklausė Tomazas, žvelgdamas į mane iš viršaus.

Bernas atsistojo norėdamas jam atsikirsti.

– Tai aš ją pasikviečiau.

Nikolas buvo mandagesnis, ištiesė man ranką ir prisistatė manydamas, kad aš neįsiminiau jo vardo. Svarsčiau, kuris iš trijulės plūduriavo baseine it koks numirėlis. Tarsi tai, ką regėjau praėjusią naktį, man būtų suteikę tariamą pranašumą prieš juos visus.

Galop Tomazas ištarė:

– Ten jau paruošta, judinkitės, – ir vienas nuėjo.

Tarp alyvmedžių plytinčioje laukymėje mūsų laukė vyriškis.

– Ateik, brangioji, – paragino išskėsdamas rankas.

Ant pečių buvo užsidėjęs stulą, kurioje paaukuotais siūlais buvo išsiuvinėti du kryžiai, o rankoje laikė knygelę odiniais virše-

liais. Jo barzda buvo juoda, o akys – šviesiai šviesiai mėlynos, kone perregimos.

– Aš Čezarė.

Prie jo kojų jau buvo iškastos penkios nedidelės duobės, jose gulėjo varlės. Čezarė man ėmė kantriai aiškinti, kas ten vyksta:

– Tereza, žmogus palaidoja savo artimuosius, jis visuomet šitaip daro. Taip prasidėjo mūsų civilizacija, ir taip sielos gali nukeliauti į naują buveinę. Arba pas Jėzų, jeigu užbaigia savo ciklą.

Kai ištarė „Jėzus“, visi du kartus persižegnojo, žegnonės pabai goje pabučiuodami nykščio nagą.

Per tą laiką, laikydama už grifo gitarą, prie mūsų priėjo moteris ir paglostė man skruostą, tarsi būtų labai seniai mane pažinojusi.

– Ar žinai, kas yra siela? – paklausė Čezarė.

– Nesu tikra.

– Ar kada nors matei mirštantį augalą? Galbūt iš troškulio?

Turine mūsų kaimynų hovėja nudžiūvo balkone, šeimininkai visai dėl jos nesirūpindami išvyko atostogauti. Linktelėjau.

– Vieną akimirklą lapai susisuka, – kalbėjo toliau, – šakos nukeipsta ir augalas nuskursta. Jis jau neteko gyvasties. Tas pats nutinka ir mūsų kūnams, kai siela juos palieka, – palenkė kiek arčiau galvą. – Bet per tikybos pamokas tavęs kai ko neišmokė. Mes nemirštame, Tereza, nes sielos persikelia kitur. Kiekvienas iš mūsų nugyveno daugybę gyvenimų ir mūsų dar laukia daugybė gyvenimų, įsikūnysim į vyrą, moterį ar kokį gyvūną. Ir šių vargšelių varlių dar laukia daugybė gyvenimų. Todėl norime jas palaidoti. Juk mums visai nesunku, tiesa?

Patenkintas spoksojo į mane, paskui neatitraukdamas akių pasakė:

– Floriana, kada tik panorėsi.

Moteris suėmė gitarą abiem rankomis. Ant gitaros nebuvo diržo, todėl ji turėjo sulenkti koją per kelį, kad atremtų instrumentą. Ėmė groti arpedžio netvirtai laikydama pusiausvyrą. Uždainavo švelnią dainą, joje buvo pasakojama apie lapus ir malonę, apie saulę ir malonę, taip pat apie mirtį ir malonę.

Po kelių akimirksnių užtraukė ir vyrai. Atrodė, kad gilus ir kilmus Čezarės balsas veda kitų balsus. Tik Bernas buvo užsimerkęs ir truputį pakėlęs smakrą. Būčiau norėjusi pasiklausyti bent minutėlę jo vieno.

Paskui visi susikabino. Man iš kairės stovintis Čezarė ištiesė ranką. Nežinojau, kaip įsikibti Florianai į ranką, nes ji grojo gitara. Pamačiau, kad Tomazas jai ant peties uždėjo ranką, nenorėdama nutraukti rato ir aš taip pasielgiau, ji man nusišypsojo.

Kai trečią kartą užtraukė priedainį, aš irgi įstengiau sudainuoti keletą žodžių. Galbūt todėl ne sykį jį ir pakartojo. Ar Bernas verkė? O gal mane suklaidino ant jo veido nuo plaukų krintantis šešėlis?

Varlės buvo sustingusios, susitraukusios, juk tuose gličiuose pilvuose negalėjo slypėti siela. Svarsčiau, ar Čezarė mano, kad sielos vis dar ten, o galbūt jau iškeliavo kitur. Šiaip ar taip, varlės buvo palaimintos, ir vaikinukai atsiklaupė užkasti duobių. „Jie tiki tam tikromis erezijomis“, – sakė močiutė.

Prieš nucidamas Čezarė paragino dar apsilankyti:

– Turime apie daug ką pasikalbėti, Tereza.

Bernas negrįstu keliuku stūmė mano dviratį laikydamas jį už vairo.

– Tai ar patiko? – paklausė.

Labiau iš mandagumo atsakiau, kad taip. Tik vėliau susivokiau, jog man iš tiesų patiko.

– „Peikiu jus ne dėl jūsų aukų, – ištarė, – nes jūsų deginamąsias aukas visuomet matau.“

– Ką?

– „Neimu iš jūsų ūkio jokio jaučio ar ožių iš jūsų gardų“, – kar-tojo vieną iš maldų, kurią neseniai buvo perskaitęs Čezarė. – „Ži-nau visus laukinius paukščius; visa, kas juda laukuose, yra mano.“ Man labiausiai patinka eilutė, kurioje sakoma „kas juda laukuose, yra mano“.

– Moki atmintinai?

– Kai kurias psalmes išmokau atmintinai, bet dar ne visas, – patikslino tarytum norėdamas atsiprašyti.

– O kodėl?

– Todėl, kad pritrūkau laiko!

– Ne, norėjau paklausti, kodėl jas mokaisi atmintinai? Kam to reikia?

– Psalmės – vienintelis būdas melstis, vienintelis, patinkantis Dievui.

– Ar Čezarė tave šito moko?

– Jis visko mus moko.

– Jūs neinat į normalią mokyklą, tiesa?

Perstūmė dviračio ratą per akmenį, grandinė subarškėjo.

– Atsargiai! – sušukau. – Kozimas ką tik jį sutvarkė.

– Čezarė žino daug daugiau, nei išmokstama *normaliose*, kaip tu jas pavadinai, mokyklose. Kai buvo jaunas, keliavo, gyveno Ti-bete, vienas urve penkių tūkstančių metrų aukštyje.

– Kodėl urve?

– Tik pamanyk, vieną akimirką ėmė nejausti ir šalčio, galėjo ra-miai sau būti neapsirengęs dvidešimties laipsnių šaltyje. Ir beveik nieko nevalgydavo.

– Jis keistas, – pasakiau skeptiškai.

Bernas patraukė pečiais.

– Ten būdamas suvokė, kad egzistuoja metempsichožė.

– Ką taip?

– Kad sielos persikūnija. Apie tai nemažai kalbama evangelijose, pavyzdžiui, Evangelijoje pagal Matą. Bet ypač Evangelijoje pagal Joną.

– Ir tu išties tuo tiki?

Rūsčiai dėbelėjo į mane.

– Lažinuosi, kad nesi perskaičiusi nė vieno Biblijos puslapio.

Buvom netoli užtvaro, Bernas netikėtai sustojo. Gražindamas man dviratį pasakė:

– Jeigu nori, gali dar ateiti. Po pietų kiti miega, būnu vienas.

Kartkartėmis svarstau, kodėl grįžau į maseriją, ar dėl to, kad norėjau dar sykį pamatyti Berną, ar vedama smalsumo, kurio anuomet nesugebėjau paaiškinti, ar vien dėl to, kad Specialėje nuobodžiaudavau. Tačiau ten nuėjau ir kitą popietę, padėjau jam nulupti migdolų goželes ir abu kartu suspėjome užbaigti darbą.

Paskutinę dieną Apulijoje iš ryto susirinkau visus savo daiktus ir susidėjau į lagaminą. Paprastai nenustygdavau vietoje, kai pagalvodavau, kad reikės išvažiuoti, bet tais metais ne. Po pietų sėdau ant dviračio ir numyniau į maseriją.

Tačiau Berno neradau. Šnabždėdama jo vardą apėjau du kartus aplink namą. Migdolai tebegulėjo ten, nulupus goželes ir juos išgliaudžius liko tik menka krūvelė.

Grįžau į pavėsinę, atsisėdau ant sūpynių ir kiek pasispiriau. Dvi nuo karščio apspangusios katės miegojo išsitiesusios ant šono. Paskui išgirdau šaukiant savo vardą.

– Kur tu? – paklausiau.

Bernas paaiškino, kad žiūrėčiau į langą antrame aukšte, pakūždom paprašė:

– Prieik arčiau.

– Kodėl nenusileidi?

– Nepajėgiu atsistoti. Surakino nugarą.

Pagalvojau, kiek daug valandų jis praleido pasilenkęs prie migdolų.

– Ar galiu ateiti?

– Geriau ne. Pažadintum Čezarę.

Pasijutau kaip kokia kvailė besikalbanti su langu.

– Norėjau tau palikti vieną dalyką. Šį vakarą išvažiuoju.

– O kur važiuoji?

– Grįžtu namo. Į Turiną.

Keletą akimirksnių Bernas patylėjo. Paskui ištarė:

– Tai geros kelionės.

Galbūt žiemą kas nors atvažiuos pasiimti Berno, gal motina, ir aš daugiau jo nepamatysiu. „Vieni iškeliauja, kiti atkeliauja“, – buvo sakiusi močiutė. Man prie kojos atropojo vabalas, sutraiškiau jį basučių padu. Ar ir šitą palaidos?

Pakėliau nuo žemės dviratį. Kai jau buvau užsėdusi ant balnelio, Bernas mane pašaukė dar sykį.

– Ko dar nori?

– Gali pasiimti migdolų. Parsivežti jų į Turiną.

– Kodėl, ar tavo motina jų nenorėjo?

Stengiausi pasirodyti nemandagi ir veikiausiai man pavyko. Atrodė, kad jis šiek tiek pasvarstė.

– Pasiimk, – galop ištarė, – kiek tik nori. Prisikrauk į dviračio krepšelį.

Dvejodama paspaudžiau porą kartų stabdį ir vėl atleidau. Paskui nulipau nuo dviračio ir nuėjau prie migdolų. Nenumaniau, ką su jais darysiu, tikrai neketinau jų valgyti. Bet vis griebiau saują po saujos ir šitaip prisidėjau pilną krepšelį. Prieš sprukdama paslėpiau ausinuką po kevalais, ant mygtuko *Play* buvau užklįjavusi spalvotos lipnios juostos skiautelę.

Kai mano motina surado migdolų dėžutę, jau buvo vasaris, gal kovas. Pasinaudojo proga, kad aš mokykloj, ir ėmė tvarkyti mano kambarį. Nuolat susigalvodavo ką nors perstumti, išmesti, kad būtų daugiau vietos. Dėžutę paliko ant lovos, kai grįžusi ją išvydau, apėmė keistas jausmas, toks jausmas, tarsi būčiau užmiršusi pasirūpinti kažkuo svarbiu. Atidariau, viduj buvo tuščia. Smiliumi perbraukiau per dugną, ant jo buvo nusėdęs plonas dulkių sluoksnis, tas dulkes nurijau kartu su seilėmis. Jos buvo nesaldžios, beskonės, tačiau mintyse vėl išvydau riešutus gliaudantį Berną ir likusią dienos dalį neįstengiau galvoti apie nieką kita.

Bet ta popietė buvo išimtis. Pirmaisiais metais, pavasarėjant, Specialė ir maserija man išgaruodavo iš galvos. Neprisimindavau jų iki tos akimirkos, kai vėl ten grįždavau rugpjūtį. Nežinodavau, ar ir Bernui su kitais dviem vaikinukais taip nutikdavo. Žinoma, jie neišsiduodavo, kad manęs pasiilgo. Vėl susitikę nepaliesdavome vienas kitam skruosto ar rankos, nieko neklausinėdavome apie prabėgusius mėnesius. Jiems aš buvau niekas kitas, kaip tik dar viena gamtos dalelė, tarsi koks reiškinys, kuris pasirodo keičiantis metų laikams ir vėl išnyksta ir apie kurį neverta per daug ilgai mąstyti.

Geriau juos pažinusi suvokiau, kad jų laikas bėga ne taip kaip manasis, o galbūt jis apskritai buvo sustojęs. Kiekvieną dieną rytais tris valandas jie mokydavosi teorijos, o po pietų tiek pat valandų darbuodavosi, išskyrus sekmadienius. Tas ritmas nesikeisdavo net ir vasarą. Todėl iki pietų į maseriją stengdavausi neiti, nenorėdavau atsidurti kokioje nors Čezarės pamokoje, nes jos mane taip paveikdavo, kad pasijusdavau kvaila. Jis kalbėdavo apie pasaulio sukūrimo mitus, apie vaismedžių skiepijimą suduriant poskiepį ir įskiepį arba įskeliant poskiepį ir į jį įstatant įskiepį, apie Mahabharatą, apie tokius dalykus, apie kuriuo nieko nenusimaniau.

Retsyškiais vaikinukai paeiliui nueidavo kartu su juo į šalį. Prisėdavo pasišnekučiuoti didžiulio akmeninio ažuolo paunksmėje. Tiesą sakant, visuomet kalbėdavo Čezarė, o Bernas, Tomazas arba Nikola linksėdavo. Vieną dieną Čezarė pasakė, kad jei tik noriu truputį šnektelėti, jis mielai su manimi pasikalbės. Padėkojau, tačiau niekada neišdrįsau prisėsti drauge su juo po ažuolu.

Vis dėlto bėgant metams ir aš buvau priimta į jų draugiją. Tą vasarą, kai baigiau pirmą gimnazijos klasę, paskui ir po antros gimnazijos klasės. Mano tėvas tuo perdėm nesidžiaugė, bet nieko nesakydavo, nes, šiaip ar taip, jam būdavo geriau žinoti, kad esu pas kaimynus, nei visą dieną matyti, kaip nepatenkinta slampinėju po namus. Spėju, tą patį manė ir močiutė.

Atsidėkodama už tai, kad mane svetingai priimdavo maserijoje, kiek įmanydama prisidėdavau prie darbų. Rinkdavau pupeles ir pomidorus, išraudavau ant negrįsto keliuko sužėlusias džiu-gūnes ir išmokau iš sausų šakelių pinti vainikus. Buvau nevikri, tačiau niekas man dėl šito neprikaišiodavo. Kai šakelės smarkiai susinarpliodavo ir neįstengdavau toliau pinti, Bernas arba Nikola ateidavo man pagelbėti. Išpindavo vainiką iki tos vietos, kur suklydau, paskui dar sykį paaiškino, ką reikia daryti: paimk šitą galą, prakišk jį pro apačią, dabar per vidurį, o dabar suveržk, štai, vėl gali toliau pinti. Jie būtų sugebėję užmerktomis akimis supinti tas šakas, nupinti kilometrinius vainikus, nors jų niekam ir neprireikdavo: vos tik nupynę sudegindavo. Kai paklausiau Berno, kam pindami vainikus švaisto šitiek laiko, jis atsakė:

– Iš nuolankumo. Tiesiog lavinamės.

Prisimenu, kaip vieną vakarą visi sėdėjom pavėsinėje, mums virš galvų karojo vynuogių kekės. Nikola žarijų inde kūrė ugnį, o kiti vaikinukai nešiojo nešvarius indus į virtuvę. Mažai ką paragavau. Visi maserijos gyventojai buvo vegetarai, o aš anuomet beveik nevalgydavau daržovių. Tačiau iškęsdavau alkį, kad tik

galėčiau pabūti ten, toje ramybėje, toli nuo visko, šalia Berno ir šalia ugnies.

Čezarė mums papasakojo, kad būdamas dvidešimties kartą matė savo ankstesnio gyvenimo viziją.

– Buvau kiras, – paaiškino, – o gal albatrosas, šiaip ar taip, ore sklandantis gyvis.

Man pasidingojo, kad visi jau žino šitą istoriją, bet vis tiek įdėmiai jos klausosi. Čezarė paaiškino, kad tame ryškiame sapne nuskrido iki Baikalo ežero krantų. Paragino, kad surastume ežerą žemėlapyje, pavaizduotame ant staltiesės. Vaikinukai staigiai patraukė likusius indus nuo stalo ir įsistebeilijo į žemynus.

Nikola sušuko pirmas:

– Štai jis! Štai kur jis!

Už tai Čezarė jam leido išgerti šlakelį trauktinės. Nikola pergalingai siurbčiojo gėrimą, o Bernas ir Tomazas vis labiau niuro. Ypač Bernas. Spoksojo į staltiesę, į tą žydrą dėmę, vaizduojančią Baikalo ežerą, tarsi norėdamas visam laikui įsikalti į galvą kiekvieną pavadinimą.

Paskui Floriana atnešė ledų, ir vėl stojo ramybė. Čezarė toliau pasakojo apie ankstesnius gyvenimus, dabar jau apie vaikinukų. Neprisimenu, ką pasakė apie Nikolą; Tomazas ankstesniame gyvenime buvo kačių šeimos žinduolis, o Berno kraujyje buvo likę šis tas iš po žeme tūnančio gyvio. Atėjo ir mano eilė.

– O tu, mieloji Tereza?

– Aš?

– Ar nujauti, kokių gyviu buvai?

– Nežinau.

– Pamėgink įsivaizduoti, drąsiau.

Visi sužiuro į mane.

– Nieko nesugalvoju.

– Tai užsimerk. Ir pasakyk, ką pirmiausia išvydai.

– Kad nieko nematau.

Jie nusiminė.

– Man labai gaila, – sumurmėjau.

Iš kitos stalo pusės Čezarė įdėmiai žvelgė į mane.

– Spėju, kad žinau, – prabilo. – Tereza ilgai gyveno po vandeniu. Išmoko kvėpuoti be deguonies. Tiesa?

– Žuvis! – sušuko Nikola.

Čezarė stebeilijo į mane tarytum kiaurai būtų permatęs manąjį kūną ir manąjį gyvenimą.

– Ne žuvis, ne. Veikiau amfibija. Pažiūrėkim, ar aš teisus.

Vaikinukai suprato, kad tuoj vėl reikės varžytis, ir beregint įsiaudrino.

– Kai pasakysiu trys, turit nustoti kvėpavę. Laimės tas, kuris ilgiau išters nekvėpavęs.

Skaičiavo lėtai, kai ištarė du, įtraukiau į burną oro ir sustingau. Spoksojome vienas į kitą, nė vienas neprapliupo juoktis, o Čezarė vaikščiojo už mūsų kėdžių ir vis pridėdavo mums prie nosies šnervių smilių norėdamas patikrinti, ar negudraujame.

Nikola pasidavė pirmas, supykęs atsistojo ir pradingo name. Paskui pasidavė Bernas. Tada Čezarė atsistojo tarp manęs ir Tomazo ir tikrino tai vieną, tai kitą. Man ėmė kirbėti gerklėje, tačiau Tomazo kaklas pavojingai nusidažė violetine spalva ir jis prasižijo vieną mirksnį anksčiau už mane.

Čezarė man ištiesė trauktinės taurelę, kurią užsidirbau. Išgėriau labai greitai ir pajutau, kaip alkoholis ima deginti krūtinę. Tą akimirką, kai kiti žiūrėjo, kaip aš geriu trauktinę, viskas atrodė be galo rimta, be galo iškilminga, tarsi būčiau pagaliau priimta į šeimos garbės narius – pirmoji sesuo maserijoje. Neišsidaviau, kad dienų dienas baseine treniruodavausi sulaikyti kvėpavimą, šis žaidimas buvo vienas iš tų, kuriuos žaisdavau likusi viena. Bet juk buvo daug smagiau tikėti ankstesniu gyvenimu, kada panėšėjau į

varles, kurių prieš dvi vasaras prisiveisė laukuose. Štai kaip, galiu nuspręsti, kuo tikėti. Šito nesupratau, kol nepradėjau ten lankytis.

Vis dėlto jau tada turėjau pastebėti, kad visus, o ypač Berną, buvo užvaldęs lengvas nepasitenkinimas. Turėjau nujausti, kad jis labai kankinasi dėl to, ko niekad nebuvo daręs, ko niekad nebuvo matęs, ko niekad nebuvo patyręs; kad galbūt man pavydi gyvenimo, kurį gyvenu toli nuo tos vietos ir kurio tik mažytė dalelė prabėga Specialėje.

Tais metais Bernas panoro man paskolinti vieną knygą. Paaikšino, kad ta knyga jį labai įtraukė, jam pasirodė, kad knygoje kalbama apie jį. Vartydama ją rankose, jutau, kad Bernas žvelgia į mane kitu žvilgsniu, tarytum priešais jį būtų neapdirbtas akmuo ir jis svarstyty, ar iš tiesų verta tą akmenį apdirbti, ar atlaikys jį apdorojant, o gal paaikšės, kad jis labai trapus.

Namie knygą pavadinimu „Baronas medyje“ padėjau ant spintelės. Močiutė ją pastebėjo.

– Ar per atostogas liepė perskaityti Italo Kalvino romaną?

– Ne.

– Tai pati nusprendei?

– Iš esmės taip.

– Pamatysi, ji sunki.

Kitomis valandomis tą romaną nešiojau si visur su savimi – po kiemą, prie baseino, bet kažkodėl taip ir neatsiverčiau. Vakaraus lovoje mėgindavau jį paskaityti, bet iš karto užsigalvodavau.

Po kelių dienų Bernas manęs pasiteiravo, ar patinka.

– Dar nebaigiau, – pasiteisinau.

– O ar jau perskaitei apie Džaną Viržinį? Tai mano mėgstamiausia vieta.

– Regis, dar ne. Gal jau nedaug iki jos beliko.

Ėjome negrįstu keliuku. Tą vakarą buvo drėgna, iš tomos atsklido tranki muzika.

– O apie sūpuokles?

– Regis, dar ne.

– Tai tu dar nieko neperskaitei! – įniršo. – Tučtuojau gražink!

Drebėjo. Maldavau, kad dar keletą dienų leistų ją pasilaikyti, tačiau Bernas pareikalavo, kad nueičiau jos atnešti. Paskui nudrožė neatsisveikinęs, prie krūtinės spausdamas knygą.

Jam pradingus tamsoje, mane nutvilkė liūdesys. Kam nors baigiantis dažnai taip pasijusdavau: tai paskutinis kartas, kai velkiesi šitą maudymosi kostiumėlį, paskutinis kartas, kai matai prie baseino ateinančią katę, paskutinis kartas, kai išeini iš maserijos, paskutinis kartas, kai žvelgi į jį.

Tai paskutinis kartas, kai žvelgi į jį.

Gali būti, kad jau tą vakarą kartu su liūdesiu užgimė ir kitas jausmas, tarsi koks stiprus prisirišimas. Gerai pagalvojus, čia ir slypėjo visa bėda: mintydama apie Berną, niekadęs neišmokau atsieti šių dviejų jausmų.

O paskui dar viena vasara. Man buvo septyniolika, Bernui kovą suėjo aštuoniolika. Laukuose, kur iš požeminio šaltinio skverbėsi vanduo ir sroveno neilgas upeliukas – jį kiek tolėliau vėl prarydavo žemė, – augo nendrynas. Iš maserijos iki tos vietos per alyvmedžių giraitę buvo maždaug dešimt minučių kelio. Bernas nusivedė mane į nendryną pačiomis karščiausiomis valandomis, kai kiti miegojo, – nuo pat pradžių jos tapo slaptomis mudviejų valandomis.

Išsitiesėme ant žemės ir aš užsimerkiau. Ūmai spalva, įsigėrusi į užmerktus vokus, persimainė, pamaniau, kad užslinko debesis, bet atsimerkdama pamačiau Berno veidą visai šalia savojo. Tyliai dūsavo ir buvo įbedęs į mane rimtą žvilgsnį. Pritariamai vos vos linktelėjau ir jis nusvėrė galvą norėdamas mane pabučiuoti.